

MIGRACJA GLOBALNA ZWIĄZKÓW NISKOCZĄSTECZKOWYCH Z MATERIAŁÓW OPAKOWANIOWYCH

Monomery i substancje dodatkowe mogą w określonych warunkach migrować z materiałów opakowaniowych do żywności. Migrację globalną z laminatów poliamidowo-polietylenowych oraz folii polilaktydowych badano z zastosowaniem płynów symulujących działanie twarogu. Jako płyn modelowy zastosowano wodę destylowaną. Zawartość metabolitów mikroflory w kwasowych serach twarogowych spowodowała konieczność włączenia do badań migracji globalnej 3-procentowego roztworu kwasu octowego oraz 10-procentowego roztworu etanolu. Natomiast zawartość tłuszczu w twarogach determinowała zastosowanie izooktanu jako płynu modelowego imitującego żywość zawierającą tłuszcz. Największą migrację z opakowań poliamidowo-polietylenowych obserwowano do izooktanu. Wartości migracji globalnej nie przekroczyły jednak dozwolonego limitu 10 mg/dm². Obie folie polilaktydowe wykazały nieznaczną migrację globalną do płynów modelowych, co jest niewątpliwą zaletą badanych materiałów opakowaniowych przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Słowa kluczowe: opakowania do żywności, migracja ogólna.

WSTĘP

W Polsce kwasowy ser twarogowy pakowany jest głównie systemem próżniowym z zastosowaniem laminatów poliamidowo-polietylenowych. Wymagania związane z ochroną środowiska determinują jednak poszukiwania coraz to nowszych materiałów opakowaniowych pochodzących z odnawialnych źródeł. Przykład biodegradowalnych materiałów opakowaniowych stanowi polilaktyd. Wiele prac w aktualnym piśmiennictwie dotyczy zastosowania opakowań na bazie tego polimeru do pakowania produktów mleczarskich [2, 3, 5].

W ostatnich latach w związku z zapotrzebowaniem rynku na wysokobarieryne opakowania biodegradowalne do żywności pojawiła się folia polilaktydowa pokryta tlenkami krzemu SiO_x. Wykorzystanie tego rozwiązania znacznie rozszerzyło obszar zastosowań polilaktydu w opakownictwie żywności.

Składniki opakowań, takie jak monomery i substancje dodatkowe, mogą w określonych warunkach migrować z opakowania do żywności. W tym celu zbadano migrację globalną z wybranych opakowań z tworzyw sztucznych z zastosowaniem wody oraz wodnych i imitujących tłuszcze płynów modelowych, symulujących działanie twarogu.

Dyrektywa 85/572/EWG dotycząca sposobu sprawdzania zgodności materiałów i wyrobów z dopuszczalnymi limitami na podstawie badania migracji [1]

nie uwzględnia wyczerpująco złożonego składu chemicznego przetworów mlecznych. W wytycznych brakuje danych dotyczących postępowania w wypadku badań serów twarogowych kwasowych i podpuszczkowo-kwasowych. W dyrektywie nie uwzględniono faktu, że w produktach mlecznych, oprócz fermentacji mlekowej, zachodzi również fermentacja alkoholowa. Twaróg jest produktem wykazującym wartość $\text{pH} < 5$, zawierającym wodę i tłuszcz. Śladowe ilości etanolu, będące metabolitem bakterii obecnych na powierzchni twarogu, mogą wpływać na ekstrakcję niektórych składników z materiału opakowaniowego.

Kwasowy ser twarogowy należy do grupy żywności o wysokiej zawartości wody, niskiej wartości pH i zawierającej tłuszcz. W badaniach Steinki [7], dotyczących serów twarogowych pakowanych próżniowo, kwasowość kształtuje się na poziomie pH od 4,26 do 5,15. Dyrektywa 85/572/EWG stanowi, że w wypadku żywności uwodnionej, której wartość pH przekracza 4,5, wystarczy zastosować wodę destylowaną. Symulowanie kwasowego sera twarogowego za pomocą wody destylowanej i badanie migracji globalnej z jej użyciem może nie oddawać faktycznego stanu migracji.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, zbadano migrację globalną folii współwytłaczanej PA/PE z zastosowaniem wody destylowanej według zalecenia dyrektywy 85/572/EWG. Wartość pH oraz zawartość metabolitów mikroflory kwasowych serów twarogowych spowodowały konieczność włączenia do badań migracji globalnej 3-procentowego roztworu kwasu octowego oraz 10-procentowego etanolu. Zawartość tłuszczu w twarogach determinowała użycie izooktanu jako płynu modelowego imitującego żywość zawierającą tłuszcz.

1. MATERIAŁ I METODY

Badaniom poddano następujące materiały opakowaniowe:

- laminaty poliamidowo-polietylenowe (PA/PE) o grubości 70 μm (produkowane przez Klöckner Pentaplast);
- folie polilaktydowe PLA o grubości 40 μm (produkowane przez Sidaplast na bazie polilaktydu Nature Works LLC);
- laminat PLA/SiOx/PLA o grubości 40 μm (produkowany przez Alcan Packaging).

Badania wykonano zgodnie z normą PN-EN 1186-7,14. Zastosowano w nich następujące płyny modelowe: wodę destylowaną, 3-procentowy wodny roztwór kwasu octowego, 10-procentowy wodny roztwór etanolu oraz izooktan.

Za migrację globalną (OM) przyjęto ogólną ilość substancji nielotnych, przenikających z opakowania PA/PE, PLA oraz PLA/SiOx/PLA, podczas kontaktu z płynem modelowym. Wynik migracji stanowił średnią arytmetyczną z 6 pomiarów migracji globalnej. Wartość OM wyrażono w mg/dm^2 .

Migrację globalną obliczono ze wzoru:

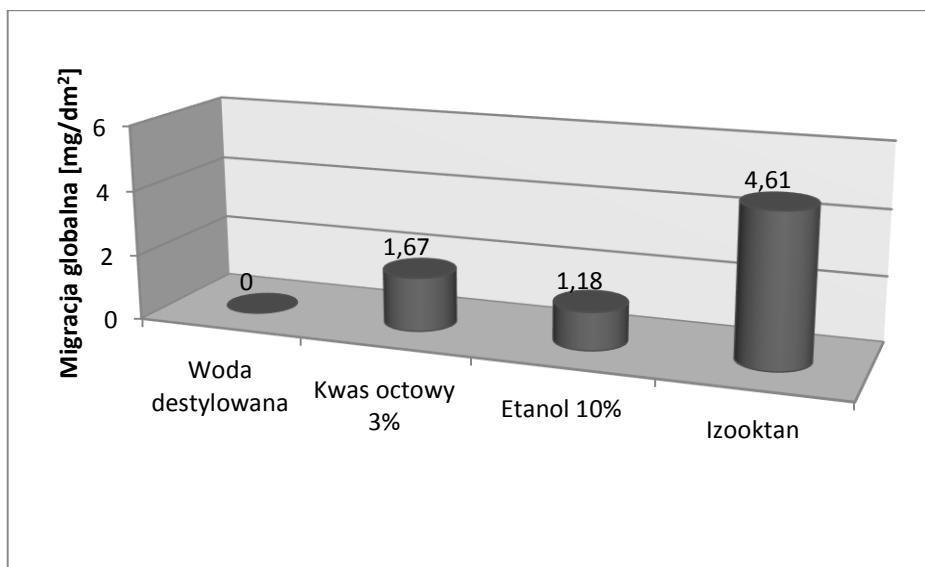
$$OM = \frac{m_a - m_b}{S}, \quad (1)$$

gdzie:

- OM – całkowita masa wyekstrahowana do płynów modelowych z jednostki powierzchni próbki przeznaczonej do kontaktu z produktami spożywczymi [mg/dm^2],
 m_a – masa pozostałości z próbki po odparowaniu płynu modelowego, którym była wypełniona torebka z badanego materiału opakowaniowego [mg],
 m_b – masa suchej pozostałości płynu modelowego w „ślepej próbce” (tzw. tła rozpuszczalnika) [mg],
 S – powierzchnia badanej próbki [dm^2].

2. WYNIKI I DYSKUSJA

Uzyskane wyniki migracji globalnej laminatów poliamidowo-polietylenowych przedstawiono na rysunku 1. Największą wartość migracji globalnej ($1,67 \text{ mg}/\text{dm}^2$) obserwowano po zastosowaniu roztworu kwasu octowego jako płynu symulującego twaróg. Żadne z badanych opakowań nie przekroczyło limitu migracji globalnej. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 22 czerwca 2007 roku (ze zmianami z 30 października 2008 roku) [6] limit migracji globalnej wynosi 10 mg na 1 dm^2 powierzchni materiału lub wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością.

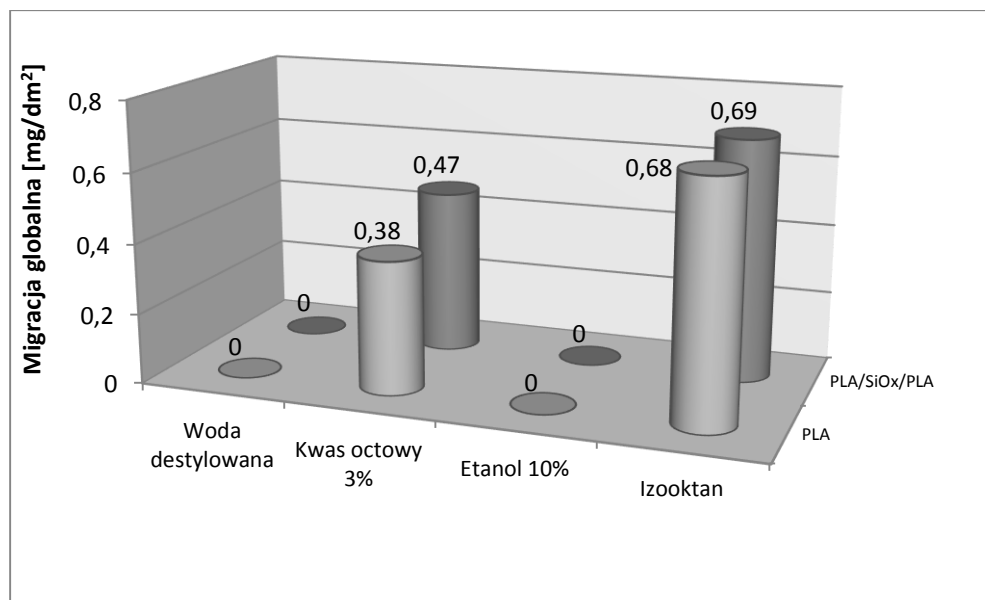
Rys. 1. Migracja globalna z laminatów poliamidowo-polietylenowych do wodnych płynów modelowych oraz izooktanu

Fig. 1. Overall migration from polyamide/polyethylene laminates into aqueous food simulants and isooctane

Badania migracji globalnej nie wykazały ekstrakcji nietlotnych składników folii PA/PE do wody destylowanej. Potwierdzają to badania Katana [4], opisujące bardzo niską wartość migracji do wody destylowanej z polietylenu niskiej gęstości ($0\text{--}2\text{ mg/dm}^2$), co z kolei świadczy o niskiej zawartości składników polarnych, które mogłyby być wyplukiwane z polietylenu.

Zastosowanie izooktanu jako płynu symulującego działanie tłuszczu na materiał opakowaniowy PA/PE pozwoliło na określenie migracji globalnej na poziomie $4,61\text{ mg/dm}^2$. W rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 22 czerwca 2007 roku zalecane jest zastosowanie odpowiednich współczynników redukcyjnych w wypadku użycia izooktanu jako płynu modelowego o większej niż dany produkt pojemności ekstrakcyjnej. Wyniki zatem migracji globalnej do izooktanu, według zaleceń dyrektywy unijnej, należy podzielić przez współczynnik redukcji 3. Uzyskane wyniki nie przekroczyły limitu wynoszącego 10 mg/dm^2 .

Na rysunku 2 zebrano wyniki badań migracji globalnej otrzymanych dla folii biodegradowalnych. Nie obserwowano migracji nietlotnych związków niskocząsteczkowych z folii PLA do wody destylowanej oraz 10-procentowego roztworu etanolu.

Rys. 2. Migracja globalna z folii polilaktydowych i laminatów PLA/SiO_x/PLA do wodnych płynów modelowych oraz izooktanu

Fig. 2. Overall migration from polylactide and PLA/SiO_x/PLA laminates into aqueous food simulants and isoctane

Wartości migracji globalnej dla folii PLA/SiO_x/PLA (rys. 2) osiągnęły poziom porównywalny z wartościami migracji obserwowanymi w wypadku folii PLA.

WNIOSKI

Największą migrację z opakowań poliamidowo-polietylenowych obserwowano do izooktanu. Wartości migracji globalnej nie przekroczyły jednak dozwolonego limitu 10 mg/dm². Obie folie polilaktydowe wykazały nieznaczną migrację globalną do płynów modelowych, co jest niewątpliwą zaletą materiałów opakowaniowych przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

LITERATURA

1. Dyrektywa Rady 85/572/EEG z dnia 19 grudnia 1985 roku ustanawiająca wykaz płynów modelowych do zastosowania w badaniach migracji składników materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu ze środkami spożywczymi.
2. Holm V., Ndoni S., Risbo J., *The stability of poly(lactic acid) packaging*, Journal of Food Science, 2006, No. 71(2), p. 40–44.
3. Holm V., Risbo J., Mortensen G., *Quality changes in semi-hard cheese packaged in a poly(lactic acid) material*, Food Chemistry, 2006, No. 97(3), p. 401–410.
4. Katan L., *Migration from food contact materials*, Chapman & Hal, London 1996.
5. Plackett D., Holm V., Johansen P., *Characterization of l-poly lactide and l-poly lactide–polycaprolactone co-polymer films for use in cheese-packaging applications*, Packaging and Technology Science, 2006, No. 19, p. 1–24.
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 czerwca 2007 roku w sprawie wykazu substancji, których stosowanie jest dozwolone w procesie wytwarzania lub przetwarzania materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych, a także sposobu sprawdzania zgodności tych materiałów i wyrobów z ustalonymi limitami (DzU nr 129, poz. 904).
7. Steinka I., *Evaluation of changes in properties of PA/PE film used for vacuum – packed lactic acid cheese*, Iranian Polymer Journal, 2005, No. 14(1), p. 5–13.

OVERALL MIGRATION OF LOW MOLECULAR SUBSTANCES FROM PACKAGING MATERIALS

Summary

Monomers and additives may migrate from packaging materials into food products under the specified conditions. Overall migration from polyethylene laminates, polylactides film and polylactides laminates with internal SiO_x layer was studied. Distilled water, 3% acetic acid solution and 10% ethanol solution were selected for the test. The fat content of lactic acid cheese determined the use of isooctane as a food simulant. The largest value of overall migration into isooctane was observed for PA/PE laminate. The low values of overall migration were observed for polylactides films and polylactides/SiO_x laminates. The overall migration from the tested packaging materials did not exceed permissible limits 10 mg/dm².

Keywords: food packaging, overall migration.